

Kleurrijk Mexico: land van maïs en honing 2

Marion Vredeling

Gebruik van bijenwas

In het prehispaanse Mexico werd de bij zeer gewaardeerd, niet alleen om z'n honing maar ook om de bijenwas. Nog steeds gelooft men in Yucatan dat zwarte was van de angelloze bij veel kracht heeft als offergave. Deze offers worden dan gebracht in de vorm van zwarte kaarsen. Witte commerciële kaarsen, waarvan men gelooft dat ze geen ziel hebben, komen 6 hiervoor niet in aanmerking.

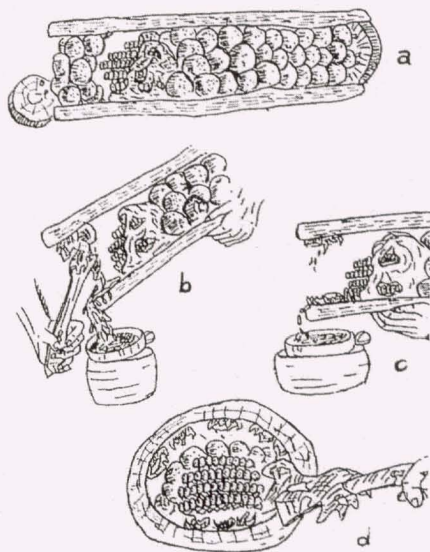
Overige indiaanse bijenhouderij in Mexico

Ook in andere delen van Mexico was ten tijde van de Spaanse verovering de bijenteelt met angelloze bijen in zwang; voor de Azteken waren honing en bijenwas gewaardeerde handelsartikelen. En er zijn aanwijzingen dat ook hun voorgangers, de Tolteken, een hoge waardering hadden voor bijen: zij geloofden dat de zielen in insecten veranderen en er zijn bronnen die vermelden dat dit insect een honingbij zou zijn. Er wordt daarbij verwezen naar een 'bijen-ziel', wat wellicht aangeeft dat de 'Bijen God' een mogelijke vorm is voor de ziel.

In de meeste staten van Mexico worden bijenwoningen gemaakt van organisch, verteerbaar materiaal (bamboe, geweven palmbblad, hout). Maar met name in de staten Hidalgo en Veracruz, wordt gebruik gemaakt van aardewerken potten. In Hidalgo zijn de potten zelfs beschilderd (zie foto) en ze worden net als in Veracruz bevolkt door kleine zwarte angelloze bijen (*Scaptotrigona mexicana*). Het houden van bijen in deze potten is in Latijns-Amerika een

uitzondering. In een artikel van 1942 merkt Foster op dat 'aardewerken potten algemeen waren in Columbia in de laatste helft van de 16e eeuw, maar dat er geen voorbeelden bekend zijn uit de moderne tijd, noch zijn er archeologische voorbeelden bekend.' Omdat aardewerken bijenwoningen in Latijns-Amerika dus zeldzaam zijn, is het des te meer de moeite waard om onderzoek te doen in de gebieden waar ze nog

Doorsnede van een bijenwoning van de Melipona beecheii. De grote bolvormige cellen zijn de 'honingpotten'. De kleinere broedcellen worden in etages gebouwd.

voorkomen; deze vorm van bijenhouden is niet alleen interessant omdat het wijst op ware domesticering, maar bovendien is het mogelijk dat er in de toekomst archeologische voorbeelden worden gevonden, waardoor nieuwe aanknopingspunten 'bloot komen te liggen' voor het onderzoek naar de geschiedenis van de bijenhouderij in Mexico!

Marion Vredeling is bouwkundig ingenieur en werkt als beleidsmedewerker bij het bureau Studium Generale van de TU Delft. Over het bijen-onderzoek dat zij in Mexico doet, ten behoeve van een in de toekomst te verschijnen boek, geeft zij met dia's geïllustreerde lezingen. Inlichtingen: 010-4952927